कथाका क्रियाकलाप

११+
रमाइलो क्रियाकलाप

उमेर समूह ५-१०

Australian Aid
The Asia Foundation
Let's Read
An Initiative of Karkhana

अस्वीकरण :

यो **कथाका क्रियाकलाप** नामक प्रकाशन तथा संलग्न शैक्षिक सामग्री अष्ट्रेलिया सरकार, वैदेशिक मामिला तथा व्यापार विभागको सहयोगमा दी एसिया फाउण्डेसनद्धारा सञ्चालित कोभिड–१९ आकस्मिक प्रतिकार्य- शिक्षा सहयोग कार्यक्रम अन्तर्गत अनुवादित रूपमा तयार गरी साझेदार नगरपालिकामा नि:शुल्क वितरणरका लागि उपलब्ध गराइएको हो । उल्लिखित प्रकाशन, अनुवादित सामग्री तथा संलग्न शैक्षिक सामग्रीमा व्यक्त विचारहरूले साझेदार नगरपालिका, अष्ट्रेलिया सरकार तथा दी एसिया फाउण्डेसनको आधिकारिक धारणालाई प्रतिनिधित्व गरेको मानिने छैन । साथै प्रकाशनमा समावेश भएका कुनै पनि कथा वस्तु वा शैक्षिक सामग्रीमा हुनसक्ने सम्भाव्य त्रुटीहरूको लागि साझेदार नगरपालिका एवं अष्ट्रेलिया सरकार तथा दी एसिया फाउण्डेसन जिम्मेवार हुनेछैन ।

बाल संरक्षण नीति :

बालबालिका कुनै पनि वेला हेला, हिंसा, दुर्व्यवहार, विभेद, मानसिक स्वास्थ्य समस्या तथा मनोसामाजिक समस्यामा पर्न सक्दछन् । उनीहरु विरूद्ध यौन दुर्व्यवहार, श्रम शोषण तथा बाल विवाह, बेचविखन एवं ओसार पसार जस्ता अपराध हुन सक्दछ । यसै गरी, बालबालिका हराउने, बेवारिसे फेला पर्ने तथा परित्याग गरिएको पनि हुन सक्दछन् । यदि कुनै पनि बालबालिका यस्तै जोखिममा तथा समस्यामा परेका छन् भने बाल हेल्पलाइन नेपालको आपत्कालीन पैसा नलाग्ने फोन नं १०९८ मा सम्पर्क गर्न सकिन्छ । जोखिममा परेका बालबालिकालाई बाल हेल्पलाइनले तत्काल सहयोग र परामर्श गर्ने छ ।

१ फोहरको बादल

विद्यार्थीका लागि क्रियाकलाप

letsread.asia/CloudOfTrash

तिमीलाई यस कथाको यो चित्रबारे याद छ ? सिकुको टाउकोमाथि फोहरको बादल देखेर उनीबाट सबै साथी भाग्थे । यदि तिम्रो टाउकोमाथि पनि यसैगरी फोहरका बादल भएको भए कस्तो महसुस गर्थ्यौ ?

सिकुको टाउकोमाथि फोहर देखिएको उनले फोहरमैला जतातते फाल्ने भएकाले नै हो । अनि तिमी नि ? तिम्रो घरको फोहरलाई के गर्छौ ? तिम्रो टाउकोमाथि फोहरको बादल अथवा घरमा फोहरका थुप्रा कहिल्यै नथुप्रियुन् भनेर हामी एउटा कुरा बनाऔँ ।

क्रियाकलाप १ घरमा फोहर छुट्याउने

तिम्रो घरमा दुई किसिमका फोहर हुन्छन् ।

फोहरलाई छुट्याऊ

नकुहिने वा सुख्खा फोहर

- कागज/प्लास्टिक/काठ
- कपडा
- धातु
- रबर/छाला/रेजिन
- थर्मोकोल

कुहिने वा चिसो फोहर

- पकाइएको खाना (तरकारी /मासुजन्य)
- अण्डाका बोक्रा, हड्डी, नपकाइएका खाना (तरकारी /मासुजन्य), फलफूल, झरेका पात, फूलहरु र अरु कुहिने वस्तुहरु
- भान्छाका फोहरहरु

सामान बनाउन थाल्नुभन्दा अघि यी सामग्रीहरू छन् कि छैनन् हेर ।

१. फोहर राख्ने भाँडो

तिमी कुनै पनि किसिमको फोहर राख्ने भाँडो प्रयोग गर्न सक्छौ । जस्तो कि कार्डबोर्ड बक्स, बाल्टिन आदि ।

नकुहिने फोहर यसमा संकलन गरौँ ।

चरण १

तिम्रो घरमा कुहिने र नकुहिने फोहर फाल्न दुईवटा छुट्टाछुट्टै फोहर राख्ने भाँडा (dustbin) राख ।

चरण २

ती भाँडाहरूमा कुहिने र नकुहिने फोहर भनेर लेवल टाँस ताकि घरका सबैजनाले भाँडाहरूलाई चिनेर फोहर राख्न सकुन् ।

चरण ३

नकुहिने फोहरको भाँडा भरिन कति दिन लाग्यो, अवलोकन गरेर लेख ।

चरण ४

फोहरको भाँडा एकपल्ट भरिएपछि फोहरका प्रकार अनुसार छुट्याऊ । तलको कार्यतालिका हेरेर काम गर ।

चरण ५

अन्त्यमा, तिमीले छुट्याएको फोहरबारे तिम्रा शिक्षक /अभिभावकलाई बताऊ र यसबारे उनीहरूको धारणा पनि सोध ।

सीप बढाऊ

१. संकलित फोहरलाई पुनः उपयोग गर्ने उपाय सोच ।

२. तिमीले जम्मा गरेको फोहर पुनः प्रयोग गरेर केही सिर्जनात्मक चिज बनाऊ । उदाहरणका लागि तिमी प्लास्टिकको बोतललाई गमला र सिसादानी (pencil stands) बनाउन सक्छौ ।
तिम्रो सिर्जनाका फोटो/भिडियो कारखानाको info@karkhana.asia मा पठाऊ ।

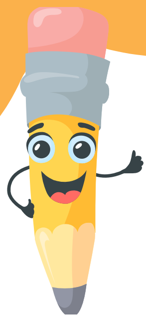

दिमाग लगाऊ

१. नकुहिने फोहर राख्ने भाँडा पूरै भरिन लाग्ने समयलाई सकेसम्म बढाउन के गर्नु पर्छ ? यसका लागि तिमी र तिम्रो परिवारले के-के गर्नुपर्ला ? तल लेख ।

क्रियाकलाप २ खेर गएका सामानबाट खेलौनाको निर्माण

बनाउनुअघि यी सामग्री छन् कि छैनन् हेर ।

१. ग्लु स्टिक
२. कैँची
३. सेलो टेप

फोहरलाई छुट्याएपछि केही खेर गएका सामग्रीलाई खेलाउना बनाउन पुनः प्रयोग गर्ने प्रयास गरौँ । सकिएका ब्याट्री, कागज, प्लास्टिक पट्याउने सामान, कागजको कप, रबर, कुँचोको डण्डी जम्मा गर ।

खेर गएका सामानबाट खेलौना बनाऔँ

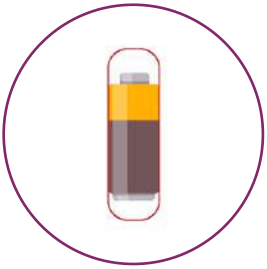

चरण १

एउटा ब्याट्री लेऊ र चित्रमा देखाएजस्तै त्यसको वरिपरि टेपले रबर टाँस ।

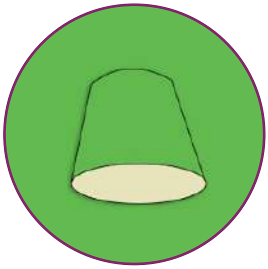

चरण २

कागजको कप लेऊ र यसमा ग्लु लगाएर कागज अथवा प्लास्टिकले ढाक ।

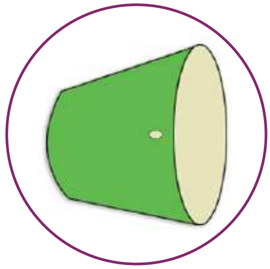

चरण ३

कागजको कपमा चित्रमा देखाइए जस्तै साना दुईवटा प्वाल पार । यी प्वालहरु रबरले छिराएर हामी पछि बाँध्नेछौँ ।

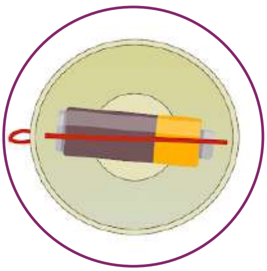

चरण ४

कागज कपको दुबैतिर रहेका प्वालमा फुड स्टिकको मद्दतले चित्रमा देखाइए झैं रबर घुसाऊ ।

चरण ५

खेलाउनालाई राम्रो पार्न प्लास्टि अथवा कागज टाँसेर सजाऊ ।

चरण ६

प्वालबाट रबर निस्किन नदिन कपको बाहिरी भागमा निस्केको रबरलाई सानो सिन्काले अल्झाऊ । अझ यसलाई नखस्ने बनाउन टेपले टाँस्न सक्छौ ।

बधाई छ !

तिम्रो खेलौना तयार भयो । यो बनाउन तिमीले खेर गएका सामानलाई प्रयोग गऱ्यौ । ब्याट्रीलाई १० देखि २० पटकसम्म बटार अनि खेलौनाा भुईंमा राख । के हुँदो रहेछ ? हेर त !

सीप बढाऊ

१. खेलौनाको गति र दूरी बढाउने प्रयास गर ।

२. खेलौना चल्ने बेला यसबाट विभिन्न आवाज आउने बनाऊ ।

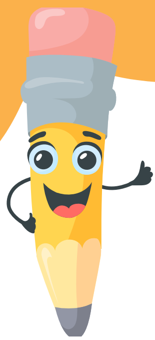

दिमाग लगाऊ

१. खेलौनाको गतिलाई ब्याट्री घुमाएर परिवर्तन गर ।

२. खेलौना चल्नका लागि ब्याट्रीको सट्टा वैकल्पिक सामग्री प्रयोग गर ।

कार्यपुस्तिका फोहरको बादल

फोहरको भाँडो भरिएपछि फोहरका प्रकार छुट्याउन र विकल्प सोच्न यो कार्यतालिकालाई प्रयोग गर ।

पुनः प्रशोधन गर्न मिल्ने	पुन : प्रयोग गर्न मिल्ने	फाल्नु पर्ने/फाल्नु नपर्ने	
खेर गएका यस्ता सामानलाई केही फरक रूपमा परिणत गर्न सकिन्छ। जस्तै, पेन्सिल र बत्ति बनाउन कागजलाई प्रशोधन गर्न मिल्छ ।	यस प्रकारका सामग्रीलाई फेरि-फेरि प्रयोग गर्न सकिन्छ । जस्तै, चिसो पेय पदार्थको बोत्तल एउटा भाँडा वा सिसा/कलम राख्ने कलमदानीको रूपमा प्रयोग गर्न सकिन्छ ।	यस प्रकारका सामान चलाउन पूरै छोड्नु पर्छ । जस्तै, प्लास्टिकको कपको सट्टा तिम्रो आफ्नै पानीको बोतल बोक्न सक्छौ ।	
		कवाडी सामग्री	विकल्प सोच्नुपर्ने

जानिराखौं फोहरको बादल

एकैपटक मात्र प्रयोग हुने प्लास्टिकका केही तथ्यहरु

- विश्वभर प्रत्येक मिनेट १० लाख प्लास्टिकको बोत्तल किन्ने गरिन्छ ।
- नष्ट गर्न सकिने खालका १.३८ अर्ब कप हरेक दिन उपभोग गरिन्छ ।

- विश्वमा हरेक दिन पाँच लाख एकपटक मात्र प्रयोग गर्न हुने साना प्लास्टिकजन्य पाइपहरू (Straws) प्रयोग गरिन्छन् ।
- विश्वमा वर्षेनी ८० बिलियन कपडा फालिन्छ ।

फोहरलाई माटोमा मिलाउने तरिका

नियन्त्रण

पुनः प्रयोग

पुनः प्रशोधन

जलाउने

गाड्ने

जथाभावी थुपार्ने

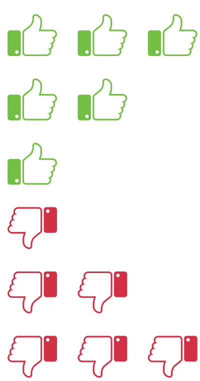

उपाय तालिका फोहरको बादल

तिम्रो घरमा जम्मा भएका नष्ट नहुने फोहर लाई पुनः प्रशोधन गर्ने उपाय तलको तालिकामा लेख । घरमा भएका नफाली नहुने फोहरको विवरण लेख र प्रशोधन गर्ने तरिकाको चित्र बनाऊ ।

खेर फालिएका सामग्रीबाट बनाउन सकिने वस्तुहरूको सूची बनाऊ । अफठ्यारो खालको उपाय नसोच, धेरै प्रकारका उपाय सोच्ने प्रयत्न गर ।

साथीहरूसित छलफल गरेर एउटा उपाय छनोट गर र सो उपायको चित्र बनाऊ ।